

Henrik Leonard Sjöströms liv i Norrlands kustland

Göran Eriksson
Mars 2005

Henrik Leonard Sjöströms liv i Norrlands kustland

Henrik Leonard Sjöström föddes i Långed den 12 jan 1875. Föräldrar var Johan Henrik Sjöström från Karperö i Österbotten och hans hustru Clara Tafvelin från Hägnäs i Umeå landsförsamling.

1873 flyttade han med föräldrarna till Håknäs. Där bodde de på Håknäs sågverks bostadsområde.

1894 flyttar han till Sörbyn och 1895 gifter han sig med Hilda Maria Boman och flyttar till Öre.

1895 föds första barnet Sanny Maria (enligt de första kyrkouppgifterna kallas hon Henny Maria) och 1896 föds Karl Gustaf Leonard (som i första kyrkonoteringarna uppges heta Karl August Leonard). Se sid 3.

Enligt en uppgift i HFL flyttar familjen till Holmsund och här föds 1898 John Valdemar (Johan Valdemar).

År 1900 finns familjen i Törefors i Nederkalix och här föds Göta Henrietta 1901. På denna tid fanns det en trävaruindustri i Törefors, som ligger strax öster om Töre i Norrbotten.

1903-1906 bor familjen åter i Sörbyn/ Norrbyskär.

Den sista december 1906 uppges familjen flytta till Svanö i Gundmundrå (Kramfors) där de bor till 1910.
Hans Alte är född här 1906.

Åren 1910 till 1921 bor man på gården Innerfälle 4:8 i Säbrå församling och här föds Gerda Maria 1910, Svea Miranda 1912 och Tea Linnea 1916. Enligt en uppgift skulle även Erik Allan vara född här 1908?

Under åren 1914-20 sker en del affärer med fastigheten Innerfälle (se sid.8)
Hans hustru Hilda Maria dör 1920 och 1921 gifter han om sig med Ida Josefina Johansdotter från Baggård i Nordmaling.
De flyttar samma år till Levar i Nordmaling.

Henrik Leonard Sjöström dör den 20 augusti 1954 i Levar, Nordmaling.

ANNO 1880 - Västerbottens län
 < Startside, databaser < Startside, Folkräkningen < Sök igen i valt län

Nordmaling församling Källa: '824001-008.jp

Johan Henrik Sjöström f. 1846 Kvevlax Finland

Om personen Hemförsamling: Nordmaling Hemort: Häknäs sågverk Kontrakt: Ångermanlands nordöstra Län: Västerbotten Födelseår: 1846 Födelseort: Födelseförs: Kvevlax Finland Födelseland: Yrke: Arbetare Titel: Civilstånd: Gift (G) Kön: Man Familjest: Famstkod: Far/man (F) Hushåll nr: 92 Familj nr: 1	Om hushållet Personer i hushållet: Fam nr: 1 <i>Johan Henrik Sjöström f. 1846, Arbetare</i> Klara Taffin f. 1841 Henrik Leonard f. 1875 Emelia Maria f. 1879

ANNO 1890. Folkräkningen 1890. Nordmaling församling

Henrik Leonard f. 1875 Nordmalings	
Om personen	Om hushållet
Hemförsamling: Nordmaling Hemort: Häknäs sågverk (eges av ett Bolag) Kontrakt: Ångerm:s n.ö. Län: Västerbotten Födelseår: 1875 Födelseort: Födelseförs: Nordmalings Yrke: Titel: Civilstånd: O Kön: M Familjest: s. Famstkod: B Hushåll nr: 1387 Familj nr: 1 Frånvaro: Övrigt: SVARvolym: 000389 Kort nr: 3 Sida: 136 Rad: 24	Personer i hushållet: Fam nr: 1 Johan Henrik Sjöström f. 1846, Sågv.arbetare Anna Karolina Jonsdotter f. 1853 <i>Henrik Leonard f. 1875</i> Emilia Maria f. 1879 Alexander f. 1885

Anna Karolina Jonsdotter är Johan Henriks hustru i 2.dra giftet. Vid folkräkningen 1890 bokfördes hon felaktigt som mor till Henrik Leonard.

Var det Henrik och Hilda eller prästen som hade svårt att bestämma vad äldste sonen egentligen skulle heta?

Herrn Henrik Leonard ² Andersson	1875	12/1
Herrn Hilda Maria Andersson	1874	19/2
Herrn Maria	1895	2/6
Herrn August Leonard	1896	23/12

I den första HFL heter sonen Karl August Leonard

15	Herrn Leonard ¹ Andersson	1875	12/1	Nordmaling
16	Herrn Hilda ¹ Andersson	1874	19/2	Nordmaling
17	Herrn Gustaf ¹ Andersson	1875	12/1	Nordmaling
18	Herrn Johan ¹ Waldemar	1875	12/1	Nordmaling
19	Herrn Göta ¹ Henrietta	1875	12/1	Nordmaling
20	Herrn ¹ Anselme	1875	12/1	Nordmaling
21	Herrn ¹ Erik Allan	1875	12/1	Nordmaling
22	Herrn ¹ Gerda Maria	1875	12/1	Nordmaling
23	Herrn ¹ Svea Miranda	1875	12/1	Nordmaling
	Herrn ¹ Tea Linnea	1875	12/1	Nordmaling

Sedan heter han Karl Gustaf Leonard!

I början på 1900-talet bodde familjen i Törefors, Nederkalix församling. Törefors ligger ca 50 km NÖ om Luleå. Henrik Leonard arbetade som sågverksarbetare.

Karta över Töre med Törefors Sågverk

Törefors sågverk med "intaget" längst till höger¹

¹ Bilden hämtad från < http://www.boija.com/archive/1931_jonitexfabriken.htm >

Under åren 1906-1910 bodde och arbetade Henrik Leonard på Svanön i Ångermanälven.

Svanö i Gudmundrå församling, Kramfors

Enligt Jubileumsboken "Svanö aktiebolag 1867-1917", utgiven av Svanö aktiebolag var Svanö i äldre tider föremål för bosättning och rentav bland de tidigast befolkade orterna i landskapet.

Svanö aktiebolag Svanöbolaget bildades 1867 som skogsägarnas gemensamma sågverksföretag.

Det anlades också ett sågverk.

Sågverket brann ner 1931 och blev aldrig uppbyggt igen.

Bilder från
”Svanöbilder –
Bildcirkeln (Svanö)
1988

Sågverket på Svanö

Exempel på
arbetarbostäder på
Svanö

Svanö Ångsåg byggdes 1867 och var i produktion fram till 1931 (eller 1930?) då det brann ner. Sågverket byggdes aldrig upp igen. Största produktionen var under åren 1908-1914. År 1910 sågade man 13.800 stds ”plankor, battens & bräder”²

Förklaringar:

standard

(plur. stds), virkesmått vid sjöbefraktning och försäljning av trävaror. Flera olika slag av standard ha förekommit: svensk standard: 275 engelska kubikfot; norsk standard = 270 engelska kbf; quebecstandard = 275 engelska kbf. [...]
Svensk uppslagsbok (1947-1955 års upplaga)

battens

Sågat virke med en tjocklek 2–2 1/2" och en bredd minst 4" och högst 8 1/2".

Berättelser om livet i Svanötrakten, se sid 12-13.

² Enligt Jubileumsboken ”Svanö aktiebolag 1867-1917”, utgiven av Svanö aktiebolag

Innerfalle 4:8, sydväst om Rö inköptes enl uppgift 1914. Möjligen hyrde man stället under åren 1910 till 1914.

Det vi förmodar är Innerfalle 4:8 är inringat

Åren 1910 till 1921 bor man på gården Innerfälle 4:8 i Säbrå församling.

Innerfälle 4:8 (1908) Avst från Innerfälle 4:15-16
(Mariebo nr 1)

Henrik Leonard Sjöström o hh Hulda I Maria	1914	köp
Karl Gustav Sjöström	1918	köp
Hulda Maria och Henrik Leonard Sjöström	1918	bpt
Henrik Leonard Sjöström och hans barn Johan Valdemar, Göta Henrietta, Hanss Atle, Erik Allan, Gerda Maria, Svea Mirandja och Tea Linnea	1922	arv 1/2var
Henrik Leonard Sjöström (barnens hälft)	1922	köp 1/2
Armida Kristina Olsson	1924	köp
Gunborg (Gun) Kristina Sjödin	1987	arv 1/2
Elsa Margareta Eriksson	1987	arv 1/2
Innerfälle 4:14 (1918) 0,1575 ha, Ägare se ovan 4:8	1918	köp

Ursprunget till ovanstående kopia är okänt

Anm.

Av ovanstående framgår att Karl Gustav köper Innerfälle 1918, samma år som han avlider i spanska sjukan, 22 år gammal (4 okt 1918). Han begravs i Kolding, Danmark.

”bpt” ovan kan kanske betyda ”bouppteckning” och tydligen övergår fastigheten till Henrik Leonard och barnen (1/2 var) genom arv 1922.

Efter giftemålet med Ida
Josefina Johansdotter från
Baggård flyttar de till Levar i
Nordmaling.

Henrik Leonard Sjöströms hus
i Levar, Nordmaling.
Huset inringat på kartan.

Henrik Leonards gravsten på
Nordmalings kyrkogård

ANSEDEL (från Kråken, men justerad efter tillkommande fakta)
15352 Henrik Leonard Sjöström

Född: 1875-01-12 i Nordmaling Långed
Döpt: 1875-01-19
Död: 1954-08-20

1#Föräldrar

Famnr: 4710 Vigsel: 1869-01-24 ??

1#Far: 15349 Johan Henrik Sjöström
född 1846-01-09 i Karperö, Österbotten. Död: 1910-02-16 i
Sörbyn,Nordmaling

1#Mor: 15350 Clara Tavelin
född 1841-07-14 i Umeå lands, Hägnäs. Död: 1889-11-16 i
Håknäs,Nordmaling

Vigsel:

1#Gift med: Hilda Maria Boman .Vigsel:1895-06-30 Nordmaling . Famnr:
11094

född 1874-08-19 i Nordmaling, Ängersjö

1# Barn:

- 1 Sanny Maria Sjöström,född 1895-10-31, Öre. Död 1902-10-15, Sörbyn
- 2 Karl Gustav Leonard Sjöström,född 1896-12-23, Öre död 1918 i
Kolding, Danmark
- 3 Johan Valdemar Sjöström,född 1898-03-11, Öre, död 1962-09-06
- 4 Göta Henrietta Sjöström,född 1901-04-12, Nedre Kalix, död 1989-02-17
Make: Vilhelm (Ville) Näslund
- 5 Atle (Hasse) Sjöström born 1906-08-03 at Gudmundrå
- 6 Allan Sjöström born 1908-05-14, död 1966-06-03
- 7 Gerda Maria Sjöström,född 1910-11-10 , Säbrå, död 1997-10-29
Vigsel: 1930-09-06
Make: Rudolf Lundqvist
- 8 Svea Miranda Sjöström,född 1912-08-25 , Säbrå, död 2001-03-23
Vigsel: 1937-11-20, Nordmaling
Make: Nils Oskar Andersson , född i 1909-09-11, Lögdeå, död
1993-07-11
- 9 Tea Linnea Sjöström,född 1916-03-29 , Säbrå, död 1992-05-27
Make: Martin Andersson

1#Gift med: Ida Josefina Johansdotter .Vigsel:1921-07-31 Nordmaling .
Famnr: 20069

född 1881-10-09 i Nordmaling, Baggård

1# Barn: -

1#Följande finns antecknat:

1#Extranotiser:

Notis nr 1 Håknäs sågverk,A1:14c,2/6,s668,1880,son

Notis nr 2 Sörbyn,A1:16b,7/9,s679,1894-95,arbetare

Notis nr 3 Öre,A1:16B,s759,1895-98,arbetare

Notis nr 4 Sedan till Holmsund

Notis nr 5 Sörbyn,AIIA:1D,s1320,1903-07,arbetare

Notis nr 6 Mo sågverk/Norrbyuskär,AIIA:1D,s1505,1903-05,arbetare

Notis nr 7 till Gudmundrå 1905-12-11/// från Säbrå 1924

Notis nr 8 Levar,AIIA:3d,s1109,1924-27,arbetare

HFL

Följande uppgifter finns om Henrik Leonard i kyrkböckernas husförhörslängder:
(GID nr anger uppslag i databasen Genline, < <http://www.genline.se/> >)

<u>Bostadsort</u>	<u>HFL</u>	<u>år</u>	<u>yrke</u>	<u>GID</u>
Födelse	Födelsebok C6 4/6	1875-01-12		2012.1.4200
Långed	AI:14b, 3/10, sid 379	1873-1876		2012.32.54400
Håknäs sågverk	AI:14c, 2/6, sid 668	1879,		2012.25.14600
Håknäs		Folkräkningen 1880		
Håknäs sågverk	AI:15c, 2/7, sid 694	1881-1890		2012.29.33100
Håknäs		Folkräkningen 1890		
Sörbyn,	AI:16b, 7/9, sid 679,	1894-1895,	arbetare	
Öre,	AI:16b, 9/9, sid 759,	1895-1898,	arbetare	
Till Holmsund 1898-03-10?				
Törefors, Nedre Kalix,		Folkräkningen 1900		
Sörbyn,	AIIA:1D, 7/9, sid 1320,	1903-1907,	arbetare	
Mo sågverk/Norrbyuskär,	AIIA:1D, sid 1505,	1903-1905,	arbetare	
Till Gudmundrå,	BI:6, 1/3	1906-12-31		
Säbrå, Innerfälle 4:8,	AIIA:2b, 3/9, s 557	1910-1921	arbetare, gårdsägare	
Levar,	AIIA:3d, sid 1109,	1924-1927,	arbetare	

Henrik Leonard dog 1954 i Levar, Nordmaling

I databasen Kråken2002 som upprättats av Sven-Erik Johansson i Umeå har Henrik Leonard Sjöström nr. 15352 < <http://www.sikhallan.com/> >

CITAT:

”Studien av Ådalens befolkning år 1900 visar på påtagliga förändringar i befolkningsstrukturen. Man kan på sätt och vis säga att bygden fått en *ny* befolkning. Den var ny i den meningen att större delen av den var inflyttad eller barn till personer som kommit från annat håll. Den hade också en annan yrkessammansättning än den som gällde i Sverige vid 1800-talets slut. I Dal och Skog var visserligen 60-70 % av befolkningen lantbrukare, men i hela Gudmundrå socken utgjorde arbetarna och deras familjer ungefär två tredjedelar av befolkningen och i de typiska industrisamhällena utgjorde de 80-90 %. Dessutom var befolkningen påfallande ung. Det var en ny generation som höll på att ta över. De åsikts- och attitydmotsättningar som vi i fortsättningen kommer att möta, skall ses med denna förändring av befolkningsstrukturen som bakgrund.”

Sjöqvist, Eric: *Sandökravallernas år – en orons tid i Ådalen*, s 39

”Kring vägen hördes backens alla ljud. Det dova bruset från sågen, ramarnas skärande, kättingarnas klamp och kapverkens skrin. Visslingar och skratt blandades med granngrälens gälla röster. Det hördes ilska och suckar över Bolaget. Från bönhuset trängde sången ut.

Men högt över alla andra ljud steg och sjönk sågvisslans signal sex gånger om dan. Folk ställde klockan efter den. Det var den enda tid som var viktig att hålla reda på.

Morgon och kväll, frukost och middag strömmade männen och de halvvuxna pojarna ner till sågverket och brädgård och upp igen, som vågor sköljande över land. De pratade om tvåtumfyr och tretumsex, om battens och standards, om kvinta, osorterad och utskott. De nagelfor vad Dispen, Inspektorn och Sågställarn hade sagt och gjort.”

Edström, Mauritz: *I min faders hus*, s 18-19

”Behovet av arbetskraft blev nu betydligt större än vad som kunde tillgodoses av det lokala befolkningsunderlaget. I denna situation blev sågverksbolagen helt beroende av att kunna rekrytera arbetare utanför den lokala arbetsmarknaden.

Eftersom sågverksindustrin var en utpräglad säsongindustri måste rekryteringen anpassas efter säsongens förutsättningar. Arbetskraft i tillräcklig mängd måste finnas till hands när den bäst behövdes. Sågningssäsongen var länge begränsad till sex månader, från april till oktober. Under denna period var behovet av arbetskraft störst vid vårskedningen i juni och höstskedningen i augusti. Stora skaror av arbetsvandrare från södra Sverige, Norrlands inland och de närliggande socknarna, sökte sig till sågverken under sommarens sågnings- och skedningssäsong, med vetskap om att arbete fanns att få och att goda förtjänster kunde göras.

För att inte riskera arbetskraftsbrist till säsongen förekom det att sågverksbolagen annonserade efter arbetare i trakter där de visste att det rådde brist på utkomstmöjligheter, eller att bolaget genom ombud rekryterade på plats. Men betydligt större effekt hade de rykten som snart spred sig om arbetstillfällen och goda förtjänster vid sågverken utefter norrlandskusten.”

Berglund-Lake, Håkan: *Livet äger rum*, s 28-29

”De arbetare som sökte sig till de norrländska sågverken tillhörde i allmänhet den växande gruppen jordlösa och småbönder, som på grund av överbefolkning blivit alltmer hänvisade till annat arbete än jordbruksarbete inom den egna socknen för sin utkomst. De viktigaste rekryteringsområdena för sågverksindustrin i Västernorrlands län var därför trakter där överbefolkningen var särskilt kännbar: skogsbygder i Värmland, Dalarna, Dalsland, Västerbotten samt inlandssocknarna i Västernorrlands län och finska Österbotten.”

Berglund-Lake, Håkan: *Livet äger rum*, s 29